

Brussel, **XXX**
[...] (2013) **XXX** draft

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

Uitvoering van een actieplan voor een op design gerichte innovatie

Translation. Original document is in English SWD(2013) 380

INHOUDSOPGAVE

1.	Design voor groei en succes.....	4
2.	Een actieplan voor op design gerichte innovatie.....	6
3.	Actielijnen voor de uitvoering	7
3.1.	Het bewustzijn over de effecten van design op innovatie vergroten	7
3.1.1.	De rol van design bij innovatie bepleiten bij beleidsmakers in Europa.....	7
3.1.2.	Het meten van het economische effect van design en de rol ervan naast andere immateriële activa bij het creëren van waarde	8
3.1.3.	Toepassen van designmethoden in multidisciplinair onderzoek en innovatieprogramma's die complexe uitdagingen aanpakken	8
3.1.4.	Ontwikkelen van bekwaamheden en toepassen van methoden voor op design gerichte innovatie in onderwijs en opleidingen	8
3.1.5.	Bevorderen van de continue dialoog tussen de belangrijkste belanghebbenden van het op design gerichte innovatiebeleid	8
3.2.	Op design gerichte innovatie in bedrijven bevorderen om het concurrentievermogen van Europa te versterken	9
3.2.1.	Capaciteit creëren om op design gerichte innovatie in bedrijven in heel Europa te steunen.....	9
3.2.2.	Het vermogen van de Europese kmo's versterken om design te gebruiken als een strategisch instrument om producten en diensten met een grotere waarde voor hun klanten te ontwikkelen	9
3.2.3.	De samenwerking verbeteren tussen bedrijven die in design investeren als concurrentievoordeel.....	10
3.2.4.	Bevorderen van nieuwe collaboratieve innovatiestrategieën en -praktijken op basis waarvan nieuwe bedrijfsmodellen kunnen worden ontwikkeld.....	10
3.2.5.	Design opnemen in onderzoek en ontwikkeling om handels- en maatschappelijke toepassingen die sterk op de gebruiker zijn gericht beter te ondersteunen	Error!
3.2.6.	Onderzoeken of de intellectuele-eigendomsrechten voor design beter moeten worden beschermd	10
3.3.	De opname van design bevorderen voor de vernieuwing van de overheidssector	11
3.3.1.	De bekwaamheden van overheidsambtenaren op het gebied van het doeltreffend gebruik van designmethoden en de aankoop van design opbouwen.....	11
3.3.2.	Onderzoek naar en ontwikkeling van op design gerichte innovatie verbeteren voor doeltreffende en gebruiksvriendelijke overheidsdiensten	11
3.3.3.	Peer learning en samenwerking bevorderen tussen actoren in de overheidssector die op zoek zijn naar op design gerichte oplossingen	11
4.	Toezicht op en ondersteuning van de uitvoering	12

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

UITVOERING VAN EEN ACTIEPLAN VOOR OP DESIGN GERICHTE INNOVATIE

1. DESIGN VOOR GROEI EN SUCCES

Er is in Europa een algemeen politiek akkoord dat, om concurrentievermogen, succes en welzijn te bewerkstelligen, alle vormen van innovatie moeten worden ondersteund. Design wordt steeds meer erkend als een sleuteldiscipline en -activiteit om ideeën naar de markt te brengen en die om te zetten in gebruiksvriendelijke en aantrekkelijke producten en diensten¹. Bij design denkt men vaak alleen aan het esthetische van een product, maar het concept houdt veel meer in. Het Europese concurrentievermogen zou immers toenemen als design systematischer zou worden gebruikt als een instrument voor marktgestuurde innovatie waarbij de gebruiker centraal staat in alle economische sectoren en als aanvulling op O&O. Uit analyses van de bijdrage van design blijkt dat bedrijven die strategisch investeren in design rendabeler zijn en sneller groeien².

Design levert een reeks methoden, instrumenten en technieken die kunnen worden gebruikt in verschillende fasen van innovatieprocessen om de waarde van nieuwe producten en diensten te vergroten. Design dat gebruikers centraal stelt en dat wordt toegepast op diensten, systemen en organisaties, stimuleert innovatieve bedrijfsmodellen, organisatorische innovatie en andere vormen van niet-technologische innovatie. Deze methoden kunnen ook nuttig zijn bij het oplossen van complexe en systematische problemen, bijvoorbeeld bij het herstructureren van overheidsdiensten en bij strategische besluitvormingsprocedures.

In dit globaliserend tijdperk onderscheidt het Europese design zich van zijn concurrenten dankzij zijn kwaliteit die wortelt in de uiteenlopende culturen. Europa kan rekenen op meer dan 400 000 beroepsbekwame designers en wordt daardoor internationaal erkend als een bekwame speler en leider op het gebied van design³. De diensten van de Commissie besloten in hun werkdocument "Design als motor van innovatie waarbij de gebruiker centraal staat"⁴ van 2009 dat design het potentieel heeft om integraal deel te gaan uitmaken van het Europese innovatiebeleid. Innovatie waarbij de gebruiker centraal staat en de niet-technologische aspecten van innovatie maken echter nog onvoldoende deel uit van het innovatiebeleid en de innovatieondersteuning in Europa.

---

¹ Vlaggenschipinitiatief Innovatie-Unie van de Europa 2020-strategie voor groei en werkgelegenheid, agendapunt 19, SEC(2010) 1161.

² Uit een onderzoek van het Zweedse Teknikföretagen, "Företag som satsar på design är mera lönsamma" (2011) blijkt bijvoorbeeld dat bedrijven die in design investeren op de lange termijn ongeveer 50 % beter presteren op financieel gebied dan bedrijven die dat niet doen: <http://www.teknikforetagen.se/hem/Publicerat/Nyheter/Foretag-som-satsar-pa-design-ar-mer-lonsamma/>

³ Er werken ongeveer 410 000 beroepsbekwame ontwerpers in Europa, die samen een jaarlijkse omzet genereren van 36 miljard EUR. Rosenberg Thesen, oktober 2010, "Zentralverband des Deutschen Handwerks".

⁴ Werkdocument van de diensten van de Commissie: "Design als motor van innovatie waarbij de gebruiker centraal staat", SEC(2009) 501.

De Innovatie-Unie, een vlaggenschipinitiatief van de Europa 2020-strategie⁵, erkent dat het belangrijk is om gebruik te maken van het creatieve potentieel van Europa, en voornamelijk van de rol van design om ideeën naar de markt te brengen. Zoals in de Innovatie-Uniestrategie werd voorgenomen, werd het "European Design Innovation Initiative" in 2011 gelanceerd. De bedoeling van dit initiatief is om het potentieel van op design gerichte innovatie volledig te benutten en om de onderlinge verbanden tussen design, innovatie en concurrentievermogen aan te halen⁶. De Commissie verzocht in dit verband de Europese Leiderschapsraad voor design, d.i. een groep van 15 deskundigen uit het bedrijfsleven, kmo's, nationale en regionale innovatieagentschappen en de academische wereld, voorstellen in te dienen over hoe design, op gebruikers gerichte innovatie en andere niet-technologische motoren beter kunnen worden opgenomen in het innovatiebeleid en de betreffende ondersteuning. Deze raad stelde zijn aanbevelingen voor aan vicevoorzitter Tajani in september 2012 op de Europese top inzake designinnovatie in Helsinki⁷.

De raad is ervan overtuigd dat de meeste Europese bedrijven wel zouden varen bij het gebruik van design als motor voor innovatie. Bedrijven die zich nog niet bewust zijn van design als potentieel om groei te bevorderen, moeten worden ingelicht over de waarde van design. Ook de Europese overheidsorganisaties moeten de rol en de mogelijke bijdrage van design anders gaan benaderen. Volgens de raad moet er ook een andere benadering komen in de Europese beleidsvorming, in de onderzoeksgemeenschap en in het bestuur⁸.

De raad stelde hiertoe een aantal aanbevelingen vast, die zijn onderverdeeld in zes strategische actiegebieden:

- Europees design op wereldniveau differentiëren,
- design een plaats geven in het Europese innovatiesysteem,
- design voor innoverende en concurrerende ondernemingen,
- design voor een innoverende overheidssector,
- designonderzoek klaarstomen voor de 21e eeuw,
- designbekwaamheden voor de 21e eeuw.

De Europese Commissie publiceerde in oktober 2012 een actualisering van de mededeling over het industriebeleid⁹, waarin ze de nadruk legde op de acties die nodig zijn om groei en economisch herstel in Europa mogelijk te maken. Op design gerichte innovatie speelt een sleutelrol bij het aanpakken van de uitdagingen van de derde industriële revolutie. De Commissie zal de toename van het gebruik van design en andere niet-technologische

---

⁵ SEC(2010) 1161, zie voetnoot 1.

⁶ Voor meer informatie over het "European Design Innovation Initiative": http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm#h2-3

⁷ "Design for Growth & Prosperity", verslag en aanbevelingen van de Europese Leiderschapsraad voor design, 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm

⁸ Europese Leiderschapsraad voor design, zie vorige voetnoot.

⁹ Een sterkere Europese industrie om bij te dragen tot groei en economisch herstel, Actualisering van de mededeling over het industriebeleid, COM(2012) 582.

innovatieaanjagers bevorderen bij de ontwikkeling van hoogwaardige producten en diensten, de toename van de productiviteit en de vergroting van hulpmiddelen efficiëntie. De Commissie zal volgens de mededeling een actieplan uitvoeren om de opname van design in het innovatiebeleid te versnellen. Ze heeft dit actiepunt ook opgenomen in haar mededeling inzake steun aan culturele en creatieve sectoren ten behoeve van groei en werkgelegenheid in de EU¹⁰ om sectoroverschrijdende kruisbestuiving te stimuleren.

2. EEN ACTIEPLAN VOOR OP DESIGN GERICHTE INNOVATIE

Als antwoord op de twee hierboven genoemde mededelingen beschrijven de diensten van de Commissie in dit werkdocument de huidige en komende acties die door de Commissie al worden ondersteund en die op design gerichte innovatie op verschillende beleidsgebieden moeten bevorderen. Deze acties vormen het actieplan voor op design gerichte innovatie en hebben tot doel de opname van design in het Europese, nationale en regionale innovatiebeleid te versnellen en te voorzien in de nodige capaciteiten en bekwaamheden om dit beleid uit te voeren. De actielijnen stemmen zo veel mogelijk overeen met de aanbevelingen van de Europese Leiderschapsraad voor design en zijn gebaseerd op de raadpleging van heel wat belanghebbenden.

De actielijnen in dit document zijn gericht op de benutting van design als instrument om de beleidsdoelstellingen van EU-programma's zoals Horizon 2020¹¹, Cosme¹² en de structuurfondsen, voor de periode 2014-2020 te behalen. Hoewel het actieplan vooral betrekking heeft op maatregelen die door het EU-beleid worden ondersteund, moeten op nationaal en regionaal niveau overeenstemmende acties worden genomen om de opname van design in innovatiebeleid te bevorderen. Er wordt vooral getracht de kloof te dichten tussen de gevorderde regio's en de regio's met een achterstand op het gebied van de toepassing van op design gerichte innovatie.

In dit werkdocument van de diensten van de Commissie wordt de nadruk gelegd op acties die op korte tot middellange termijn uitvoerbaar zijn. Er zijn bijgevolg strategisch belangrijke onderwerpen die in dit document niet aan bod komen, maar die wel op de beleidsagenda van de Commissie voor de langere termijn blijven staan.

In dit document wordt design omschreven als een "innovatieactiviteit waarbij de mens centraal staat en waarbij wenselijke en bruikbare producten en diensten worden vastgesteld en geleverd"¹³. Binnen deze brede definitie is design in dit actieplan een strategische manier om innovatie aan te moedigen en niet gewoon een kwestie van stijl of uitzicht.

---

¹⁰ Steun aan culturele en creatieve sectoren ten behoeve van groei en banen in de EU, COM(2012) 537.

¹¹ Voorstel voor een besluit van de Raad tot vaststelling van het specifieke programma tot uitvoering van "Horizon 2020" – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020), COM(2011) 811.

¹² Voorstel voor een verordening tot vaststelling van een programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en voor kleine en middelgrote ondernemingen (2014-2020), COM(2011) 834.

¹³ Definitie van de Europese Leiderschapsraad voor design in het verslag "Design for Growth & Prosperity", 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm

3. ACTIELIJNEN VOOR DE UITVOERING

Om de opname van design in het innovatiebeleid te versnellen, zijn voornamelijk drie strategische actiegebieden van belang:

1. het bewustzijn over de effecten van design op innovatie vergroten,
2. op design gerichte innovatie in bedrijven bevorderen om het concurrentievermogen van Europa te versterken,
3. de opname van design bevorderen voor de vernieuwing van de overheidssector.

Het eerste actiegebied heeft betrekking op het creëren van de voorwaarden en bekwaamheden die nodig zijn voor een doeltreffend beleid inzake op design gerichte innovatie, terwijl de twee andere meer betrekking hebben op het uitvoeren van het betreffende beleid in de Europese bedrijfs- en overheidssectoren. Per gebied werden een aantal actielijnen vastgesteld en wordt informatie gegeven over de huidige en komende acties die de Commissie al ondersteunt. Voor alle actielijnen zijn er overeenstemmende nationale en regionale acties nodig om de rol van design in innovatie en vernieuwing te stimuleren.

3.1. Het bewustzijn over de effecten van design op innovatie vergroten

Design is van bijzonder belang en wordt erkend als een sleuteldiscipline en -activiteit om ideeën naar de markt te brengen en die om te zetten in gebruikersvriendelijke en aantrekkelijke producten. Sommige Europese landen zijn wereldleiders op het gebied van design, andere echter missen een degelijke designinfrastructuur en degelijke designcapaciteiten. Deze systemische lacune is grotendeels onopgemerkt gebleven, maar moet nu worden gedicht.

(Innovatie-Unie, Europa 2020-vlaggenschipinitiatief)¹⁴

3.1.1. De rol van design bij innovatie bepleiten bij beleidsmakers in Europa

In Europa is er een kloof tussen de regio's die design het beste toepassen als een motor voor innovatie en andere regio's. Daarom moeten in alle EU-lidstaten evenementen worden georganiseerd en informatie worden verspreid om beleidsmakers bewust te maken van op design gerichte innovatie aan de hand van voorbeelden waarin design een nuttige rol heeft gespeeld in het scheppen van nieuwe economische of maatschappelijke waarde. De landen en regio's die design nog niet in ruime mate toepassen bij innovatie, hebben het meeste baat bij dergelijke beste praktijken. Het SEE-platform van het CIP-programma dient al deze doelstelling¹⁵. Er werden ook middelen gereserveerd voor toekomstige bepleitingsacties in het kader van het EIP-werkprogramma voor 2013¹⁶.

¹⁴ Vlaggenschipinitiatief Innovatie-Unie van de Europa 2020-strategie voor groei en werkgelegenheid, agendapunt 19, SEC(2010) 1161.

¹⁵ Het "Sharing Experience Europe"-platform is een van de zes projecten in het kader van het "European Design Innovation Initiative" die via het programma concurrentievermogen en innovatie voor 2011 en 2012 worden gefinancierd. Voor meer informatie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm

¹⁶ In het werkprogramma voor 2013 van het programma voor ondernemerschap en innovatie wordt 2,85 miljoen EUR als EU-medefinanciering toegekend aan een project ter uitvoering van het "European Design Innovation Platform" (maatregel ENT/CIP/13/CN05S00).

3.1.2. Het meten van het economische effect van design en de rol ervan naast andere immateriële activa bij het creëren van waarde

Er zijn onvoldoende betrouwbare, vergelijkbare statistische bewijzen waaruit de bijdrage van design aan de economie en het effect van design op het rendement blijken. Om doeltreffend beleid dat op bewijzen is gebaseerd te ontwikkelen, zijn er alomvattende, betrouwbare methoden nodig op basis waarvan het effect van investeringen in design kan worden gemeten. Er is ook een alomvattend overzicht van de investeringen in design in heel Europa nodig. De lopende werkzaamheden die worden uitgevoerd door de OESO in het kader van het door CIP gefinancierde €Design-project¹⁷ zullen inzicht verschaffen dat zal bijdragen aan de modernisering van evaluatiemethoden.

3.1.3. Toepassen van designmethoden in multidisciplinair onderzoek en innovatieprogramma's die complexe uitdagingen aanpakken

Voor een meer op design gerichte innovatie en vernieuwing in Europa is onderzoek nodig waarbij designers en designmethoden een centrale rol spelen. Op dit moment is er onvoldoende nauw contact tussen designonderzoek en andere expertisegebieden, terwijl het potentieel van design voor Europese innovatie slechts kan worden benut met een multidisciplinaire aanpak. Dankzij codesign en andere designmethoden kunnen partnerschappen tussen multidisciplinaire onderzoeksteams worden versterkt en krijgen wij beter inzicht in horizontale problemen en de opbouw van complexe problemen. Er moet op Europees, nationaal en regionaal niveau worden aangespoord design op te nemen in Europese O&O, bijvoorbeeld via Horizon 2020, dat het gebruik van design voor het zoeken naar nieuwe innovatievormen ondersteunt.

3.1.4. Ontwikkelen van bekwaamheden en toepassen van methoden voor op design gerichte innovatie in onderwijs en opleidingen

In het algemeen wordt design niet beschouwd als een integraal onderdeel van onderwijs in Europa. Vaardigheden, bekwaamheden en kennis op het gebied van design komen niet op passende wijze aan bod in Europese onderwijssystemen. Het toekomstige Erasmus+-programma¹⁸ biedt mogelijkheden om het concept van op design gerichte innovatie op te nemen in verschillende leerprogramma's. Zo dragen allianties voor bedrijfstakspecifieke vaardigheden voor beroepsonderwijs en -opleiding en kennisallianties voor hoger onderwijs bij tot het stimuleren van innovatie en goede praktijken. Door de kennisallianties zouden via verschillende samenwerkingsvormen tussen universiteiten en bedrijven designthema's, naast de traditionele kunstthema's, meer aandacht kunnen krijgen. Door middel van peer-learningactiviteiten via de recentelijk door de Commissie gelanceerde Europese alliantie voor het leerlingwezen zou het bewustzijn kunnen worden vergroot en zouden de designbekwaamheden van beroepsstudenten en -leerlingen kunnen worden ontwikkeld.

3.1.5. Bevorderen van de continue dialoog tussen de belangrijkste belanghebbenden van het op design gerichte innovatiebeleid

Er moet een continue dialoog tot stand worden gebracht tussen de Europese Commissie, nationale en regionale overheden, Europese bedrijven, universiteiten, de gemeenschap die beroepsmatig met design bezig is en andere belanghebbenden zodat de acties ter bevordering van de opname van design in innovatiebeleid worden uitgevoerd. De op design gerichte innovatie moet op een brede manier worden benaderd zodat mogelijke overlappingsen en

¹⁷ €Design is een van de zes projecten in het kader van het "European Design Innovation Initiative". Zie voetnoot 15.

¹⁸ Voorstel voor een verordening tot vaststelling van "Erasmus voor iedereen", het programma van de Unie voor onderwijs, beroepsopleiding, jeugd en sport, COM(2011) 788.

overloopeffecten tussen verschillende beleidsgebieden zoals onderwijs, onderzoek, stadsplanning en maatschappelijk welzijn kunnen worden vastgesteld. Het "European Design Innovation Platform", dat in het kader van het EIP-werkprogramma voor 2013¹⁹ zal worden opgezet, zal deze doelstellingen ondersteunen.

3.2. Op design gerichte innovatie in bedrijven bevorderen om het concurrentievermogen van Europa te versterken

Ook door een toename van het gebruik van design en andere niet-technologische innovatie kan de ontwikkeling van hoogwaardige producten worden bevorderd, kan de productiviteit stijgen en kan de hulpmiddelen efficiëntie worden vergroot.

(Actualisering van de mededeling over het industriebeleid, 2012)²⁰

3.2.1. Capaciteit creëren om op design gerichte innovatie in bedrijven in heel Europa te steunen

Er zijn onvoldoende gespecialiseerde designopleidingen en -mentorprogramma's voor kmo's. Er is ook een tekort aan kweekvijvers voor innovatie op basis van design. Dergelijke ondersteuningsdiensten zouden algemener beschikbaar moeten worden gesteld zodat de bedrijven beter kunnen gebruikmaken van design als een motor voor innovatie. Bijgevolg moeten werk worden gemaakt van de designinnovatiebekwaamheden van bedrijfsontwikkelingsorganisaties, kweekvijvers en andere tussenpersonen in alle lidstaten. Het "Enterprise Europe Network"²¹ en de "European Innovation Management Academy"²², twee structuren die door de EU worden medegefinancierd, kunnen worden gebruikt om geïnteresseerde tussenpersonen te identificeren die designinnovatiebeheer willen opnemen in hun diensten. Het "European Design Innovation Platform" zal deze doelstellingen trachten te verwezenlijken. Design als motor voor innovatie kan ook worden opgenomen in de slimme-specialisatiestrategieën van de Europese regio's.

3.2.2. Het vermogen van de Europese kmo's versterken om design te gebruiken als een strategisch instrument om producten en diensten met een grotere waarde voor hun klanten te ontwikkelen

Design is een belangrijke motor bij het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten die voor klanten aantrekkelijk zijn en zorgt ervoor dat bedrijven zich onderscheiden van hun concurrenten. Er is echter een tekort aan vaardigheden op het gebied van designbeheer, waardoor design niet verder kan worden aangenomen en opgenomen in Europese bedrijven. De bedrijven zouden baat hebben bij investeringen in vaardigheden op het gebied van designbeheer en bij beheerders die het strategische belang van dergelijke investeringen erkennen. Gespecialiseerde innovatiesteun voor strategisch design is gepland in het kader van het onderdeel Innovatie in kmo's van Horizon 2020, terwijl de lancering van nieuwe producten en diensten in de handel zal worden bevorderd door het Cosme-programma. De Worth-proefprojecten²³ zullen het gebruik van design in kmo's ondersteunen. Daarnaast zijn

¹⁹ EIP-werkprogramma voor 2013, zie voetnoot 16.

²⁰ Een sterkere Europese industrie om bij te dragen tot groei en economisch herstel, Actualisering van de mededeling over het industriebeleid, COM(2012) 582.

²¹ Bijna 600 EU- en niet-EU-organisaties zijn lid van het "Enterprise Europe Network". Voor meer informatie: <http://een.ec.europa.eu/>

²² De "European Innovation Management Academy" combineert innovatieonderwijs en -onderzoek in kmo's: <https://www.improve-innovation.eu/home/>

²³ In het werkprogramma voor 2013 van het programma voor ondernemerschap en innovatie (EIP) wordt 1 miljoen EUR toegekend aan het Worth-proefproject (maatregel ENT/CIP/13/B/N02C00). Worth zal partnerschappen ondersteunen tussen kmo's en professionele ontwerpers met het oog op nieuwe producten, processen of diensten met een hoog designgehalte.

er de acties onder de Europese Alliantie voor creatieve industrieën²⁴ die ervaring met innovatiebonnen aanreiken en helpen om ideeën te verspreiden over verschillende sectoren.

3.2.3. De samenwerking verbeteren tussen bedrijven die in design investeren als concurrentievoordeel

Kmo's in heel Europa zijn zich niet echt bewust van designbeheer en de beschikbare instrumenten om design op te nemen in hun dagelijkse processen. Bijgevolg is er een betere samenwerking en peer-learning nodig tussen bedrijven die in design investeren als concurrentievoordeel. Er kan in deze context worden gebruikgemaakt van ervaringen met de open innovatieaanpak, zoals de open innovatiemarktplaatsen. Ook de bestaande bedrijfsnetwerken en netwerkbevorderende instrumenten op EU-niveau, zoals de Europese technologieplatformen²⁵, de levende laboratoria en het "Enterprise Europe Network", moeten ten volle worden benut. Het "European Design Innovation Platform" zal ook deze doelstellingen trachten te verwezenlijken. Daarnaast kunnen bedrijven de rol van design in nieuwe industriële waardeketens ondersteunen met steun uit het onderdeel Innovatie in kmo's van Horizon 2020.

3.2.4. Bevorderen van nieuwe collaboratieve innovatiestrategieën en -praktijken op basis waarvan nieuwe bedrijfsmodellen kunnen worden ontwikkeld

Dankzij onlinedienstmodellen en gevorderde productietechnologieën kunnen nieuwe soorten bedrijfsmodellen worden ontwikkeld waarin de verhoudingen tussen designer, producent en consument een nieuw elan krijgen en de designer een belangrijke functie heeft in het leveren van op maat gemaakte oplossingen. Collaboratieve methoden zoals codesign kunnen als basis dienen voor de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten die zijn gericht op de behoeften van de gebruikers. De ontwikkeling van op design gerichte bedrijfsmodellen kan worden gesteund onder Horizon 2020, met bijzondere aandacht voor demonstratieactiviteiten zoals tests, ontwikkeling van prototypes en design, of proefprocessen, -producten en -diensten op het gebied van innovatie. Er wordt ook steun voor cocreatie van oplossingen voor maatschappelijke problemen overwogen.

3.2.5. Design opnemen in onderzoek en ontwikkeling om handels- en maatschappelijke toepassingen die sterk op de gebruiker zijn gericht beter te ondersteunen

Het omzetten van investeringen in onderzoek en ontwikkeling in bruikbare, verkoopbare producten en diensten is een uitdaging die mede door design kan worden aangepakt. Design als innovatievorm waarbij de gebruiker centraal staat, kan helpen om ideeën die voortvloeien uit onderzoek en ontwikkeling te ontwikkelen en verkopen. Ontwerpers kunnen een bijdrage leveren door bijvoorbeeld met gebruikers te communiceren, toepassingen te onderzoeken en snel prototypes te ontwikkelen. De deelname van designers aan O&O&I-teams zou kunnen worden bevorderd onder het onderdeel Innovatie in kmo's van Horizon 2020 dat ervoor wil zorgen dat de privésector onderzoeksresultaten meer omzet in handelsproducten.

3.2.6. Onderzoeken of de intellectuele-eigendomsrechten voor design beter moeten worden beschermd

Doeltreffende, doelmatige, transparante en gebruiksvriendelijke rechtsinstrumenten voor de bescherming van design in Europa zijn belangrijk voor bedrijven en zetten hen aan te

---

²⁴ De Europese Alliantie voor creatieve industrieën (European Creative Industries Alliance, ECIA) streeft naar beter beleid en betere bedrijfssteuning voor creatieve sectoren: <http://www.howtogrow.eu/ecia/>

²⁵ De Europese technologieplatformen zijn door de industrie geleide fora van belanghebbenden die de onderzoeksprioriteiten op heel wat technologische gebieden moeten bepalen. Meer informatie: <http://cordis.europa.eu/technology-platforms/>

investeren in design. De Commissie heeft een oproep gelanceerd voor een beoordeling van de werking van de huidige beschermingssystemen voor industrieel design in Europa²⁶ op zowel nationaal als EU-niveau. Naast de wettelijke analyses zal deze beoordeling een economisch overzicht geven van intellectuele-eigendomsrechten op het gebied van design in de Europese sectoren en hun bijdrage aan de economie.

3.3. De opname van design bevorderen voor de vernieuwing van de overheidssector

De druk op overheidsbegrotingen heeft aangezet tot de modernisering van overheidsdiensten. De Commissie is van mening dat het bevorderen van gebruiksvriendelijke procedures voor dienstverleners en -ontvangers een bijzondere bijdrage aan de groei kan leveren.

(Jaarlijkse groeianalyse 2013)²⁷

3.3.1. De bekwaamheden van overheidsambtenaren op het gebied van het doeltreffend gebruik van designmethoden en de aankoop van design opbouwen

De strategische beleidsopzet en -uitvoering²⁸ moeten verbeteren voor de modernisering van het overheidsapparaat. Op dit moment is er in de Europese overheidssector een groot tekort aan de vaardigheden en capaciteiten om design in een context van vernieuwing toe te passen. De overheidssector zou meer kunnen gebruikmaken van design en ontwerpers door bijvoorbeeld ondersteuningsmaterieel en toolkits te ontwikkelen en overheidsambtenaren op te leiden. Dit zou aanzienlijk kunnen bijdragen aan de modernisering van de overheidssector en bijvoorbeeld leiden tot meer innovatieve overheidsopdrachten. Het "European House of Design Management", een project dat door CIP wordt gefinancierd²⁹, dient reeds deze doelstellingen.

3.3.2. Onderzoek naar en ontwikkeling van op design gerichte innovatie verbeteren voor doeltreffende en gebruiksvriendelijke overheidsdiensten

Om groei te stimuleren zijn er nuttige, wenselijke, betaalbare en toegankelijke overheidsdiensten nodig. Om deze diensten ook nog eens doeltreffender en productiever te maken, zijn er nieuwe innovatieve praktijken en middelen nodig. Designmethoden voor dienstverlening kunnen de productiviteit in de overheidssector verhogen en daarbij de gebruikerservaringen in stand houden en verbeteren. Om de designbenadering toe te passen op de modernisering van de overheidssector, moeten nieuwe vormen van op design gerichte innovatie worden onderzocht, getest en bewezen. Een van de doelstellingen van Horizon 2020 is het bevorderen van innovatie met het oog op meer doeltreffende, open en gebruiksvriendelijke overheidsdiensten. Er wordt steun overwogen voor multidisciplinair onderzoek naar de configuratie van overheidsdiensten waarbij burgers centraal staan en door gebruikers aangestuurde innovatie.

3.3.3. Peer learning en samenwerking bevorderen tussen actoren in de overheidssector die op zoek zijn naar op design gerichte oplossingen

In de huidige besparingstijden zijn de overheden op zoek naar manieren om hogere waarde te leveren aan een lagere kostprijs. Er zijn al een aantal voorbeelden van succesvolle op design gerichte oplossingen en de overheidssector toont steeds meer interesse om er meer over te weten te komen. Het "European Design Innovation Platform" zal peer learning,

---

²⁶ Het economisch overzicht van industriële ontwerpen in Europa, oproep tot inschrijving MARKT/2013/064/D.

²⁷ Jaarlijkse groeianalyse 2013, Mededeling van de Commissie, COM(2012) 750.

²⁸ Europees Semester 2013: landenspecifieke aanbevelingen. Europa uit de crisis tillen. COM(2013) 350.

²⁹ Het "European House of Design Management" is een van de zes projecten in het kader van de "European Design Innovation Initiative". Zie voetnoot 15.

samenwerking en open innovatie onder de belanghebbende actoren ondersteunen. Ook het door CIP gefinancierde SEE-project dient al deze doelstelling.

4. TOEZICHT OP EN ONDERSTEUNING VAN DE UITVOERING

Dit actieplan is een onderdeel van de langetermijninspanning om de rol van design in het innovatiebeleid te benadrukken. Dit is immers een van de Innovatie-Uniedoelstellingen onder de Europa 2020-strategie voor groei en werkgelegenheid. Via het "European Design Innovation Platform"³⁰ en evenementen zal continu een dialoog worden gevoerd met belanghebbenden van Europese bedrijven, nationale en regionale overheden, universiteiten en de gemeenschap die beroepsmatig met design bezig is. De groep ambtenaren van de Commissie die toezicht zal houden op het opzetten van het "European Design Innovation Platform", zal ook de voortgang van de uitvoering van het actieplan controleren.

Het "European Design Innovation Platform" is een project dat deel uitmaakt van het actieplan voor op design gerichte innovatie, dat wordt medegefinancierd via het programma voor ondernemerschap en innovatie. Het zal een onlineplatform bieden voor samenwerking en informatieverspreiding en zal acties tot stand brengen die de opname van design als motor voor innovatie bevorderen. Het platform zal een aanvulling zijn op bestaande samenwerkingsstructuren en -netwerken ter zake en zal synergieën tussen hen tot stand brengen.

Er zijn al zes projecten in ontwikkeling die door de EU worden medegefinancierd en die op design gerichte innovatie op de strategische gebieden van het actieplan bevorderen. Deze worden gefinancierd via het programma voor concurrentievermogen en innovatie en houden verband met het "European Design Innovation Initiative" dat bijdraagt aan de opname van design als een innovatie-instrument dat de gebruiker centraal stelt³¹. Er zijn in totaal 46 organisaties uit 19 lidstaten vertegenwoordigd in de zes uitvoerende consortia. De zes projecten zijn:

€Design — Measuring Design Value

- Ontwikkelt methoden voor het meten van design als een economische factor voor het creëren van waarde

SEE Platform: Sharing Experience Europe — Policy Innovation Design

- Neemt design op in innovatiebeleid door beste praktijken uit te wisselen

IDeALL — Integrating Design for All in Living Labs

- Brengt designers en innovatieve ecosystemen samen om het concurrentievermogen van bedrijven te vergroten

DeEP — Design in European Policies

---

³⁰ In het werkprogramma voor 2013 van het programma voor ondernemerschap en innovatie wordt 2,85 miljoen EUR als EU-medefinanciering toegekend aan een project ter uitvoering van het „European Design Innovation Platform” (maatregel ENT/CIP/13/CN05S00).

³¹ Er zijn zes projecten die via het programma voor concurrentievermogen en innovatie voor 2011 en 2012 worden gefinancierd. Voor meer informatie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm

- Evaluatie-indicatoren om de effecten van designinnovatiebeleid te begrijpen

EHDM — European House of Design Management

- Verbetert de bekwaamheden op het gebied van designbeheer in de overheidssector

REDI: When Regions support Entrepreneurs and Designers to Innovate

- Bevordert innovatie via design in regionale innovatieve ecosystemen

Een succesvolle uitvoering van deze projecten zal ervoor zorgen dat snel met de uitvoering van dit actieplan kan worden gestart.

Disclaimer: Dit document is een werkdocument van de diensten van de Europese Commissie dat ter informatie is bedoeld. Het geeft geen officieel standpunt van de Commissie weer en loopt niet op een dergelijk standpunt vooruit.